

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Výukový materiál pro předmět

EKONOMIKA

4. ROČNÍK

Ing. Františka Cábová, Ing. Magda Vojtová

Reg. č. projektu:	CZ.1.07/1.1.10/01.0007
Název projektu:	Tvorba výukových materiálů pro žáky podle ŠVP
Název příjemce:	Obchodní akademie, České Budějovice, Husova 1
Klíčová aktivita:	Vytváření podmínek pro implementaci školních vzdělávacích programů ve školách a školských zařízeních, podpora aktivit metodických týmů, podpora pracovníků škol a školských zařízení zapojených do inovace ŠVP.
Použitá literatura:	Seznam použité literatury je uveden v souboru: EKO_4_Literatura.

Finanční analýza

Finanční analýza slouží k odhalení pravdivého obrazu o jevech, které chceme sledovat. Většinou se provádí pro hodnocení obchodní společnosti, jejich oddělení, procesů atd.

Cílem je identifikovat slabé stránky, což by mělo vést k zásahům takového rázu, aby se co nejvíce potlačily nebo plně odstranily.

Tyto zásahy pak mohou být děleny na :

- operativní – krátkodobě ovlivňující
- strategické – dlouhodobé

Finanční analýza se skládá ze dvou oblastí:

- analýza **interní** – pro ni se využívají data, která se považují za tajná a veřejnosti nepřístupná, přístupná jsou pouze vedení společnosti případně zaměstnancům
- analýza **externí** – pro ni se používají data běžně dostupná veřejnosti, např. z rozvahy, z výkazu zisku a ztráty, z výkazu cash-flow a ostatní data, která společnost o sobě publikuje (např. výroční zprávy, tiskové konference, články apod.)
  - poskytuje nejen hrubou představu o celé společnosti, ale i důležité informace pro externí subjekty jako jsou banky, investoři, obchodní partneři

V dalším textu se budeme zabývat pouze externí analýzou, pro niž jsou většinou charakteristické poměrové ukazatele.

1.Ukazatele likvidity:

Likvidita je schopnost podniku vyrovnat závazky ve stanovených termínech (přeměnit aktiva na pohotové peněžní prostředky za účelem uhrazení krátkodobých závazků).

Pro tento účel lze okamžitě použít pouze peníze, popřípadě některé krátkodobé cenné papíry.

U pohledávek již není jistota, zda budou v plné výši a včas splaceny.

Přeměna zásob na peníze je již velmi zdlouhavá a někdy i značně obtížná.

Dlouhodobý majetek je nelikvidní aktivum.

Likvidita je tedy ukazatel, který má vyjádřit stupeň bezpečnosti z hlediska zachování platební schopnosti podniku.

Rozlišujeme 3 stupně likvidity:

$$\text{Likvidita 1. stupně (okamžitá)} = \frac{\text{hotovost}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

$$\text{Likvidita 1. stupně (okamžitá)} = \frac{\text{hotovost}}{\text{krátkodobé závazky}} \times 100 \quad (\text{vyjádření v \% })$$

Jako doporučená hodnota se uvádí 0,9 – 1,0 (resp. 90 – 100 %).

Hotovostí se rozumí:

- peníze v pokladně
- peněžní prostředky na bankovních účtech
- šeky a volně obchodovatelné krátkodobé cenné papíry
- ceniny

Do krátkodobých závazků patří např.:

- závazky vůči dodavatelům
- daňové závazky vůči FÚ
- závazky vůči zaměstnancům
- krátkodobé bankovní úvěry a půjčky
- závazky vůči SSZ a ZP

$$\text{Likvidita 2. stupně (pohotová)} = \frac{\text{hotovost} + \text{krátkodobé pohledávky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Jako doporučená hodnota se uvádí 1,0 – 1,5 (resp. 100 – 150 %).

$$\text{Likvidita 3. stupně (běžná neboli celková)} = \frac{\text{hotovost} + \text{krátkodobé pohledávky} + \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Jako přiměřená hodnota se uvádí 1,5 – 2,0 (popř. 150 – 200 %).

Poznámka: Ukazatele likvidity se vyskytují v různých obměnách a doporučené hodnoty kolísají.

Ke zlepšení likvidity může podnik učinit následující opatření:

- další kapitálový vklad
- použít leasing
- zlepšit organizaci vymáhání pohledávek
- použít faktoring
- zrychlit obrát zásob
- případně odprodej zásob

Příklad 1:

Podnik vykazuje v rozvaze následující údaje:

Aktiva	Rozvaha	v tis. Kč	Pasiva
Dlouhodobý majetek	1 300	Základní kapitál	1 260
Zásoby	370	Závazky vůči zaměstnancům	100
Pokladna	60	Krátkodobé bankovní úvěry	150
Běžný účet	250	Závazky vůči FÚ	50
Pohledávky	380	Závazky vůči dodavatelům	90
		Dlouhodobé půjčky	260
		Dlouhodobé bankovní úvěry	450
Celkem	2 360	Celkem	2 360

Úkoly: 1) Vypočítejte likviditu 1. , 2. a 3. stupně (v %).
2) Výsledky vysvětlete a určete, zda jsou optimální.

Řešení:

$$\text{1a) Likvidita 1. stupně} = \frac{60 + 250}{100 + 150 + 50 + 90} \times 100 = \frac{310}{390} \times 100 = \mathbf{79,5 \%}$$

$$\text{b) Likvidita 2. stupně} = \frac{310 + 380}{390} \times 100 = \mathbf{176,92 \%}$$

$$\text{c) Likvidita 3. stupně} = \frac{690 + 370}{390} \times 100 = \mathbf{271,79 \%}$$

- 2a)** Podnik je schopen dostát svým krátkodobým závazkům ze 79,5 %. Podnik je likvidní.
(Uvádí se, že likvidita 1. stupně by neměla klesnout pod 20 % a neměla být vyšší než 100 %, neboť v tomto případě má nevyužité peněžní prostředky, které by podnik mohl lépe zhodnotit – investovat).
- b)** Ukazatel likvidity 2. stupně je vyšší než doporučená hodnota, podnik má velké množství neuhrazených pohledávek. Měl by zlepšit vymáhání pohledávek, případně pohledávky odprodat.
- c)** Hodnota likvidity 3. stupně je rovněž podstatně vyšší než doporučená hodnota, což jednak způsobuje likvidita 2. stupně a jednak vysoká hodnota zásob. Podnik by se měl snažit zrychlit obrat zásob, což mu umožní udržovat zásoby na nižší úrovni, aniž by ohrozil plynulý chod výroby. Nepotřebné zásoby by měl podnik odprodat.

Příklad 2:

Podnik vykazuje na konci roku tyto údaje:

Aktiva	Rozvaha v tis. Kč	Pasiva
Dlouhodobý majetek	2 000	Základní kapitál 1 920
		Rezervní fond 120
Zásoby	620	Závazky vůči zaměstnancům 200
Pokladna	120	Krátkodobé bankovní úvěry 300
Běžný účet	520	Závazky vůči FÚ 100
Pohledávky	760	Závazky vůči dodavatelům 200
		Dlouhodobé půjčky 400
		Dlouhodobé bankovní úvěry 780
Celkem	4 020	Celkem 4 020

- Úkoly:** 1) Vypočítejte likviditu 1., 2. a 3. stupně
2) Výsledky vysvětlete a určete, zda jsou optimální

Řešení:

Likvidita 1. stupně =

Likvidita 2. stupně =

Likvidita 3. stupně =

2.

2. Ukazatele zadluženosti

Zadluženost vyjadřuje vztah mezi cizími a vlastními zdroji financování. Měří rozsah, v jakém podnik používá k financování dluhy, to znamená jaká je zadluženost podniku.

Vyšší zadluženost zvyšuje riziko finanční nestability podniku, na druhé straně v některých případech může přispět ke zvyšování výnosů, pokud podnik nemá dostatek vlastních zdrojů.

Snahou podniku by mělo být najít optimální poměr mezi financováním z vlastních a cizích zdrojů, zajištění finanční stability a výnosnosti podniku.

Je třeba si uvědomit, že vlastní kapitál je nejdražším zdrojem financování, a proto krytí majetku převážně vlastními zdroji by vedlo ke snižování celkové výnosnosti vložených prostředků.

Naopak financování pouze z cizího kapitálu by způsobilo finanční nestabilitu a potíže při jeho dalším získávání.

Mezi nejdůležitější ukazatele patří ukazatel celkové zadluženosti:

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{aktiva celkem}} \times 100 (\%)$$

Pokud je zadluženost **vyšší než 50 %**, signalizuje to **nepříznivý stav**.

Příklad 1:

Podnik disponuje aktivy ve výši 2 000 000 Kč, závazky podniku činí 600 000 Kč.
Zjistěte celkovou zadluženost podniku.

Řešení:

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{600\,000}{2\,000\,000} \times 100 = \mathbf{30\%}$$

Závěr: Podnik má nízkou zadluženost, není závislý na cizím kapitálu.

Příklad 2:

Podnik vykazuje celková aktiva 2 010 000 Kč, jeho celkové závazky činí 1 050 000 Kč.
Vypočítejte a interpretujte ukazatel celkové zadluženosti.

Řešení:

Celková zadluženost =

Závěr:

3. Ukazatele rentability

Rentabilita patří k nejdůležitějším charakteristikám úspěšnosti podnikání. Vyjadřuje zhodnocení vloženého kapitálu.

Je to poměr zisku k různým základnám.

Zisk může být vyjádřen jako:

- zisk před zdaněním
- zisk po zdanění (přesnější !!!)

Základnou může být:

- vlastní kapitál
- tržby
- náklady

$$\text{Rentabilita} = \frac{\text{zisk}}{\text{zvolená základna}}$$

$$\text{Rentabilita vlastního kapitálu} = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní kapitál}}$$

$$\text{Rentabilita tržeb} = \frac{\text{zisk}}{\text{tržby}}$$

$$\text{Rentabilita nákladů} = \frac{\text{zisk}}{\text{náklady}}$$

Rentabilita se vyjadřuje:

- jako koeficient
- v procentech

Pokud je vyjádřena **koeficientem**, pak výsledkem je podíl Kč / Kč, což znamená, kolik korun ročně získáme z 1 koruny vlastního kapitálu, tržeb nebo nákladů (korunový ukazatel). Těmito ukazateli lze hodnotit úspěšnost prodeje (rentabilita tržeb), hospodárnost (rentabilita nákladů), zhodnocení vlastního kapitálu.

Vyjádření **v procentech** u rentability vlastního kapitálu slouží pro zjištění, zda podnikatel provedl správné rozhodnutí tím, že vložil kapitál do podnikání. Provádí se porovnáním s průměrnou úrokovou mírou pro dlouhodobé bankovní vklady.

Příklad 1:

Podnik vykazuje roční tržby 2 400 000 Kč, celkové náklady činí 1 740 000 Kč. Disponuje kapitálem 6 000 000 Kč, přičemž podíl vlastního kapitálu je 60 %. Aktuální sazba daně z příjmu činí 20%.

Vypočítejte rentabilitu: 1) vlastního kapitálu
2) tržeb
3) nákladů

Řešení:

$$\text{Zisk} = \text{tržby} - \text{náklady} = 2\,400\,000 - 1\,740\,000 = 660\,000 \text{ Kč}$$

$$\text{Daň} = 660\,000 \times 0,2 = 132\,000 \text{ Kč}$$

$$\text{Zisk po zdanění} = 660\,000 - 132\,000 = 528\,000 \text{ Kč}$$

$$\text{Vlastní kapitál} = 6\,000\,000 \times 0,46 = 3\,600\,000 \text{ Kč}$$

$$\text{Rentabilita vlastního kapitálu} = \frac{\text{zisk po zdanění}}{\text{vlastní kapitál}} = \frac{528\,000}{3\,600\,000} = \mathbf{0,147}$$

$$\text{Rentabilita tržeb} = \frac{\text{zisk po zdanění}}{\text{tržby}} = \frac{528\,000}{2\,400\,000} = \mathbf{0,22}$$

$$\text{Rentabilita nákladů} = \frac{\text{zisk po zdanění}}{\text{náklady}} = \frac{528\,000}{1\,740\,000} = \mathbf{0,30}$$

Závěr: Z výsledků lze usuzovat na velice úspěšné podnikání.
 O úspěšnosti prodeje a hospodárnosti svědčí ukazatele rentability tržeb a nákladů.

Příklad 2:

Podnik vykazuje v bilanci následující údaje:

Bilance a. s. k 31. 12. (v tis. Kč)

Dlouhodobý majetek	21 500	Základní kapitál	12 000
Oběžný majetek	7 500	Rezervní fond	1 350
		Výsledek hospodaření	2 300
		Dlouhodobé bankovní úvěry	4 800
		Emitované obligace	4 000
		Krátkodobé bankovní úvěry	720
		Závazky vůči dodavatelům	2 090
		Závazky vůči zaměstnancům	930
		Závazky vůči státu	810

Roční zisk po zdanění	Kč 1 450 000,--
Celkové tržby	Kč 5 000 000,-
Celkové náklady	Kč 3 260 000,-

- Vypočítejte.** 1) rentabilitu vlastního kapitálu .
 2) rentabilitu tržeb
 3) rentabilitu nákladů
 4) vypočítané ukazatele slovně zhodnoťte

Řešení:

Rentabilita vlastního kapitálu =

Rentabilita tržeb =

Rentabilita nákladů =

Závěr:

4. Ukazatele produktivity

Tyto ukazatele jsou doplňkem finančně ekonomických rozborů, protože vypovídají o vztahu brutto výstupů z výrobního podniku (především o tržbách z výrobní činnosti) a počtu pracovníků.

$$\text{Produktivita} = \frac{\text{tržby}}{\text{počet pracovníků}}$$

Příklad 1:

Podnik má 8 pracovníků, ve sledovaném období dosáhl tržeb ve výši 4 000 000 Kč.
Vypočítejte produktivitu z počtu pracovníků.

Řešení:

$$\text{Produktivita} = \frac{4\,000\,000}{8} = 500\,000 \text{ Kč}$$

Závěr: Každý pracovník ve sledovaném období vytvořil 500 000 Kč tržeb. Zhodnocení tohoto výrobního činitele je vysoké.

Příklad 2:

Podnik ve sledovaném období dosáhl tržeb z výrobní činnosti ve výši 1 000 000 Kč.
Počet pracovníků je 20.
Vypočítejte produktivitu práce z celkového počtu pracovníků.

Řešení:

Produktivita

Závěr:

Při výpočtech produktivity je možné počet pracovníků zaměnit např. za:

- mzdové náklady
- osobní náklady
- počet výrobních dělníků

$\text{produktivita z mezd} = \frac{\text{tržby}}{\text{mzdy}}$

Příklad 3:

Celkové tržby obchodní společnosti činily za kalendářní rok 3 600 000 Kč. Průměrná roční mzdy 1 pracovníka je 120 000 Kč, celkový počet pracovníků 10 .
Vypočítejte produktivitu z mezd.

Řešení:

$$\text{Produktivita z mezd} = \frac{3\,600\,000}{10 \times 120\,000} = \frac{3\,600\,000}{1\,200\,000} = 3 \text{ Kč}$$

Závěr: Z každé koruny mzdových nákladů byly vytvořeny tržby ve výši 3 Kč.
Podle našeho názoru je v tomto případě zhodnocení na nízké úrovni. Pro přesnější interpretaci by byly potřebné další údaje (např. o celkové výši nákladů).

Příklad 4:

Podnik s 5 zaměstnanci dosáhl ve sledovaném období celkového objemu tržeb ve výši 4 320 000 Kč, roční mzda 1 pracovníka činí 144 000 Kč.
Vypočítejte produktivitu z mezd.

Řešení:

Produktivita z mezd =

Závěr:

Přehled použité literatury

- 1) Cipra,T.: Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou, Edice HZ, 1995
- 2) Klínský, P., Munch,O.: Ekonomika pro ekonomická lycea a ostatní střední školy, FORTUNA 2006
- 3) Klínský,P., Munch,O.: Ekonomika pro obchodní akademie, FORTUNA, 2006
- 4) Kolektiv autorů (Pochylá, Holá, Motáková): Sbírka příkladů z ekonomiky, OA Břeclav, 2008
- 5) Mařík, M. a kolektiv: Soubor řešených příkladů z finančního řízení podniku, VŠE, 1996
- 6) Mlčoch, J.: Financování podniku, FORTUNA , 1994
- 7) Mlčoch, J.: Příklady z podnikové ekonomiky, FORTUNA, 1998
- 8) Novotný, Z., Dyntarová,V., Dyčková, J. a kol.: Podniková ekonomika 3 – Ekonomika podniku, OA Břeclav, MORAVIAPRESS,2008
- 9) Světlík, J. : Marketing, Vydavatelství EKKA, 1992
- 10) Veber, J.: Příklady z managementu, FORTUNA, 1998